

ענף מורשת אמ"ן

מנהרת הזמן במודיעין חודש ספטמבר

4-5 בספטמבר 1997

"שירת הצפצפה" ואסון השייטת

"שירת הצפצפה" - פעולת ש 13 בדרום לבנון שיצאה לדרך לאחר מבצע איסוף מל"מ ממושך- הסתיימה ב"אסון השייטת" ומותם של רוב אנשי הכח (10 והרוג נוסף מכה החילוץ) ממארב ומטעני חבלה של החזבאללה בציר התנועה. וועדת החקירה לבדיקת הארוע בדקה בין השאר את התהליך המודיעיני בניסיון להבין אם היתה דליפת מידע בערוץ ימיני או עקב כשל בטחוני-טכני שאיפשר מארב מתוכנן. בהמשך קמו וועדות נוספות שהגיעו למסקנות שונות ועד היום לא נהיר לחלוטין הארוע.

ספטמבר 1970

"ספטמבר השחור"

שיא המשבר בין ממלכת ירדן לבין הארגונים הפלסטינים. צבא ירדן פתח במתקפה רחבת היקף על בסיסי ארגוני המחבלים הפלסטינים בירדן לאחר ניסיון התנקשות בחיי המלך חוסיין ב-1 בספטמבר 1970. לצד הקרבות בין צבא ירדן לארגונים הפלסטינים נקמו המחבלים בגל חטיפות מטוסים, שהונחתו בירדן (החזית העממית לשחרור פלסטין, 6 ספט) 8 ובמקביל הצבא הסורי פלש לירדן (17 ספט). לחץ אמריקאי-בריטי ומהלכים מאיימים ישראלים הביאו לנסיגת בכוחות הסוריים. המודיעין הישראלי מילא תפקיד חשוב, כולל העברת מידע לירדנים. אלפי מחבלים פלסטיניים נהרגו והמלך חוסיין שהוכיח נחישות אילץ את ארגוני המחבלים להעתיק פעילותם ללבנון וביסס שלטונו. בעקבות הארועים הוקם ארגון "ספטמבר השחור"

16 ספט' 1977 - מפגש חשאי במרוקו

בדרך להסכם השלום עם מצרים.

ב - 16 ספטמבר 1977 התקיים במרוקו מפגש חשאי, שאירגן המוסד, בין סגנו של נשיא מצרים, תוהמי, לבין שה"ח הישראלי, משה דיין, בחסות ובהשתתפות מלך מרוקו. למפגש היו שותפי סוד בודדים בישראל. אמ"ן, כולל ראמ"ן, ומשרד החוץ מודרו מהמהלך עקב "חשש מהדלפות". הפגישה סללה את הדרך לביקור ההיסטורי של סאדאת בירושלים ב 19- נוב' 1977 שקדמו לו מהלכים שהמוסד הוביל וליווה (ואמ"ן מודר מהם). היזמה לשילוב מרוקו בתהליך היתה של ר' המוסד דאז, יצחק חופי, שלאחר פניית ראה"מ, בגין, לנשיא רומניה לסיוע בפניה למנהיגי ערב, הציע את הערוץ החשאי והקשרים הטובים של המוסד עם מרוקו. בגין אישר והצעד הראשון היה פגישה בין המלך חסן השני לדיין. פניית מלך מרוקו לסאדאת סללה הדרך לקיום המפגש עם דיין.

5-6 בספטמבר 1972

טבח הספורטאים במינכן ע"י "ספטמבר השחור"

במהלך האולימפיאדה ה - 20 שהתקיימה במינכן במערב גרמניה נרצחו אחד-עשר מאנשי משלחת ישראל ע"י חוליה של ארגון "ספטמבר השחור": ספורטאים, מאמנים, שופטים. שניים מהחללים נרצחו במגורי המשלחת הישראלית תוך כדי השתלטות המחבלים על חברי המשלחת. תשעת האחרים הוחזקו כבני ערובה במשך כ-19 שעות ונרצחו במהלך ניסיון החילוץ נהרגו גם שוטר גרמני אחד וחמישה מתוך שמונת המחבלים. בעקבות הלקחים שהופקו לאחר הארוע הטרי הוקם גוף אבטחה למשלחות רשמיות בחו"ל.

9 בספטמבר 1969

"מבצע רביב"

מבצע רביב - מבצע ימי-יבשתי רחב היקף להנחתת כח משוריין בחוף המערבי של מפרץ סואץ. למבצע, שכלל השתלטות למספר שעות על רצועה של 50 ק"מ ללא תגובה מצרית, קדמה מלאכת איסוף מל"מ (מודיעין למבצע) - שלא כולו היה מדויק- ונילוו אליו אנשי סירת מטכ"ל וחקש"בים. במסגרת המבצע הושמדו מספר מתקנים מצריים ונהרגו בו למעלה מ-100 חיילים מצרים. בעקבות המבצע הודחו הרמטכ"ל המצרי ורבים ממפקדי צבא מצרים.

כתיבה ועריכה: סא"ל מיל. גדעון מיטשניק, רע"ן ההיסטוריה והמורשת
הפקה: טוראי עדן טנגבאום
עיצוב גרפי: הוצל"א אמ"ן

ענף מורשת אמ"ן

16-19 בספטמבר 1982

טבח סברה ושתילה

16-19 בספטמבר 1982 טבח סברה ושתילה - מאות פלסטינים נרצחו בטבח אכזרי שבוצע ע"י הפלנגות הנוצריות במחנות הפליטים בבירות. היזמה לכניסת הפלנגות היתה של ישראל שביקשה להסתייע בפלנגות לטיהור מחנות הפליטים ממחבלים פלסטינים. ר'אמ"ן, יהושע שגיא, ואחרים התריעו מהקשר עם הפלנגות וקונקרטיים מפני השלכות של טבח אפשרי. וועדת כהן, שהוקמה לחקירת הארועים, התייחסה במסקנותיה בין השאר לר'אמ"ן, האלוף יהושע שגיא (בגין אי העברת המידע שקיבל על הטבח לדרג המדיני) וכן לשר הבטחון, אריק שרון. שניהם נאלצו להתפטר מתפקידם.

18-27 בספטמבר 1969

מבצע "בוסתן 39"

המבצעים הבולטים בעומק מצרים במלחמת ההתשה והמבצע הראשון בסדרת מבצעים משולבים של חה"א וכוחות מיוחדים, בהם הונחתו כוחות להפגזת מחנות צבאיים בעומק מצרים. למבצע קדמה מלאכת הכנה מודיעינית נרחבת. במסגרת המבצע הובילו מסוקי חה"א כוח צנחנים לעומק מצרים על מנת להפגיז מחנה צבאי מצרי (מרגמות 120 מ"מ). היתה זו פעולת הכוחות המיוחדים העמוקה ביותר עד אז במצרים והצלחתה הביאה לפעולות נוספות. מפקד הכח היה סרן יצחק מרדכי.

25 בספטמבר 1973

הפגישה החשאית עם המלך חוסיין

הפגישה החשאית עם המלך חוסיין - בפגישה החשאית של המלך חוסיין עם גולדה מעדכן חוסיין על כוונת מצרים וסוריה לפתוח במתקפה אם לא תחול תזוזה מדינית משמעותית. לפגישה, שהתקיימה ב"מדרשה" ואורגנה ע"י המוסד, האזין רע"ן ירדן במחקר, זידי קניאזר. האחרון העביר את תכני השיחה גם לר' ענף 5 (ללא הרשאה) ונתף על כך. גם ע' עוזר ר'אמ"ן למבצעים, אל"מ (אז) מאיר אלון. "תוכן הפגישה דווח בתפוצה מצומצמת במודיעין ובדרג בכיר בלבד. (כך, לא דווח לאלוף פיקוד הצפון או לקמ"ן פצ"ן)

17 בספטמבר 1971

הפלת מטוס ה"סטרטוקרוזר"

17 ספטמבר 1971 - הפלת מטוס ה"סטרטוקרוזר" של חה"א במשימת צילום מודיעינית מול דוור-סואר ע"י טק"א מצרי. המטוס ועליו 8 אנשי צוות היה בגיחת צילום באיזור תעלת סואץ לאיתור סוללות טילים סובייטיות חדשות. היתה זו גיחה מסוכנת לאזור מוכה טילים. זמן קצר לאחר שהחל המטוס בצילום (משטח ישראל) נורו שני טילי ס.א.2. רק אחד מאנשי הצוות נותר בחיים.

21 ספט' 1955 כשל ההתרעה האסטרטגי הראשון של המודיעין לאחר קום המדינה

המודיעין הישראלי הופתע מהכרזת נשיא מצרים, נאצר, על עסקת אמל"ח רחבת היקף עם צ'כוסלובקיה (ברי"מ היתה הספק בפועל אך לא רצתה להצטייר כמתערבת במזה"ת). העסקה כללה ציוד מתקדם ובין השאר: כ-270 מטוסים, מאות טנקים, תותחים ונגמ"שים והיו לה השלכות משמעותיות על מאזן הכוחות במזה"ת. הרמטכ"ל, משה דיין, חשש שלאחר שהאמל"ח ייקלט בצבא המצרי תיזום מצרים מלחמה ופעל לקדם מהלך צבאי ישראלי שהבשיל לחלק ממערכת סיני ב-1956.

הסימנים המעידים מתגברים

"הסימנים המעידים" בדרך למלחמה - במהלך חודש ספטמבר 1973 הלכו והצטברו "סימנים מעידים" רבים לגבי אפשרות לכרוץ מלחמה הן בדיווחי תצפיות וסירי אוויר והן בדיווחי מקורות יומינט ושותפים זרים. כבר בראשית החודש אותרו בגיחות צילום ברמת הגולן תגבורים בהיקף חריג. המידע המשמעותי ביותר הגיע מחוסיין מלך ירדן, שהגיע לפגישה חשאית עם ראה"מ, גולדה מאיר. ←
עד 30 בספטמבר 1973 הנימוק של ר'אמ"ן ואחרים היה שהסבירות למלחמה נמוכה ברוח הקונספציה והיעדר רצון או יכולת. החל מה - 1 באוק' ולאחר תחילת תרגיל המפקדות האסטרטגי המצרי "תחריר 41" נוסף טיעון המחץ: "הכל תרגיל...."

"מנהיג שלא מהסס לפני שהוא שולח את אומתו לקרב, איננו מתאים להיות מנהיג"

(גולדה מאיר)

ענף מורשת אמ"ן

29 בספטמבר 2000

האינתיפאדה השנייה ("אירועי גאות ושפל")

למרות שבידי המודיעין הצטבר מידע רב וגורמי המודיעין הציגו הערכות ואף התרעות (בניגוד לאינתיפאדה הראשונה) לגבי כוונות ערפאת ליצור גל מהומות לאחר כשלוש שיחות קמפ דייוויד, הרי שצה"ל וכלל גורמי הבטחון לא היו ערוכים לאירועים שהחלו לאחר עליית אריק שרון להר הבית (אך היה זה רק תירוץ). בהמשך פרצו מהומות אוק' האלימות גם ברחוב הערבי (13 הרוגים).

30 בספטמבר 1973

הסימנים המעידים בדרך ליוה"כ

רמ"ח מחקר בחיל הים, אל"מ רמי לונץ, הציג ב-30 ספט' בפני מפקד חיל הים הערכתו, שצפויה מלחמה עם מצרים וזאת בניגוד להערכת אמ"ן. מח"י הציג הערכה זו בפני ר'אמ"ן, אלי זעירא, ששלל ההערכה. למרות זאת, בחיל הים ירדה התרעה לכל יחידות החיל שנערך לקדם פני המלחמה ובניגוד לאחרים היה מוכן וערוך.

**"והצופה כי יראה את החרב באה, ולא תקע בשז
פר והעם לא נזהר, ותבוא חרב ותיקח מהם נפש -
הוא בעונו נלקח, ודמו מיד הצופה אדרוש"**

(ספר יחזקאל פרק ל' ג')

28 בספטמבר 1970

נאצר איננו. פטירתו של גמאל עבד אל נאצר, מנהיג מצרים, הפתיעה גם את גורמי המודיעין הישראליים. כמחליפו התמנה אנוור סאדאת, שנחשב ל"אפור" אך הצליח לבסס מעמדו ולהפתיע את ישראל במלחמת יום הכיפורים.

30- ספט' 1973 - דיווחים על

צפי למתקפה סורית ברמת הגולן.

הסימנים המעידים בדרך ליוה"כ

26 ספט' - ערב ראש השנה, בעקבות התרעות קמ"ן פצ"ן מבקש מפקד פצ"ן ומקבל את אישור הרמטכ"ל לתיגבור רמת הגולן בכח מחט' 7 (כ-20 טנקים). נוכחותם ב-6 אוק' היתה קריטית.
30 ספט' - שירות מודיעין זר: "בסוף החודש צפויה מתקפה סורית לכיבוש רמת הגולן". והיו ידיעות נוספות ברוח זו.

11 בספטמבר 2001

"אסון מגדלי התאומים"

מתקפת הטרור של ה-11 בספט' 2001 של אל-קאעידה בארה"ב כללה השתלטות על ארבעה מטוסי נוסעים: שניים התרסקו על מגדלי התאומים, השלישי התרסק על הפנטגון והרביעי התרסק באזור חקלאי לאחר שנוסעיו התעמתו עם החוטפים. נוסעים ארבעת המטוסים יותר מ-3000 נהרגו במתקפה. בדיעבד עלתה שורת כשלים מודיעיניים חמורים בדגש על מידור חומרים התרעתיים והיעדר שיתוף פעולה ופתיחות בין גורמי המודיעין. כשלים מודיעיניים אלו ואחרים הביאו לשורת שינויים ורפורמות בקהילת המודיעין האמרי' בדגש על מיקוד ההתמודדות עם איומי הטרור.